

Novinky knihovny VÚKOZ – únor 2024

P 1531

HOŘEJŠÍ, M.: Politika lesa. Debata o Národním parku Šumava v letech 1991–2010

Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2022, 266 s., 1. vyd.

lesnictví - politika lesnická - ekologie lesa - ochrana přírody - parky národní - NP Šumava - Česko

Kniha se věnuje kritické analýze diskurzu (CDA) o Národním parku Šumava v letech 1991–2010. Toto velkoplošné chráněné území bylo zvláště v důsledku masivních rozpadů dospělých lesních porostů způsobených gradacemi lýkožrouta smrkového po dlouhou dobu předmětem velmi vyhrčené debaty, na niž pravidelně participovali rozliční aktéři včetně vrcholné politické reprezentace. Právě tato diskuse nabídla vhodný materiál pro provedení analýzy s cílem přispět nejen k odkrytí vazby mezi regionálními tématy a obecnými politikami, ale také k nahlédnutí do procesu tvorby populistické agendy. Dlouholetá debata o správě šumavských lesů představuje také optimální materiál k demonstraci leitmotivu CDA – popisu vztahu jazyka a moci. Během dvacetiletého trvání diskurzu o NPŠ se výchozí spor o způsob správy (horských) lesů transformoval ve vysoce exponovaný střet identit, který byl zajištěn zejména prosazením obrazu pevné koalice vědců a aktivistů, jež stanula proti přirozeným zájmům lidu reprezentovaného krajskými hejtmany, místními senátory, ale také například budoucím prezidentským kandidátem Milošem Zemanem. Základem pro vznik této diskurzní struktury přitom bylo dlouhodobé a univerzální reprodukování obrazu lesa jakožto přirozeně stabilního prostředí s výsostnou ekologickou hodnotou. Kniha představuje výsledky analýzy korpusu více než 7000 novinových článků a ukazuje, že diskurz nestojí někde na okraji a že slova neznamenají méně než činy.

R 6044

Detaily veřejných prostranství. Metodika řešení detailů veřejných prostranství v památkově chráněných územích hl. m. Prahy

Praha, Hlavní město Praha – Odbor památkové péče Magistrátu hl. města Prahy, [2022], 31 s.
území památkové - prostor veřejný - památková péče - územní plánování - Praha - metodika

V minulosti se často stávalo, že kvalita veřejných prostranství byla na úkor dopravní a technické infrastruktury. Ve městě potom například vznikaly úzké chodníky, bariéry nebo zbytečně široké pruhy pro auta. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR) se snaží tento pohled změnit a přizpůsobit město více lidem a jejich potřebám. Kvalita veřejných prostranství jde totiž ruku v ruce s kvalitou a spokojeností života obyvatel.

Cílem dokumentu je zachytit východiska, ze kterých orgány památkové péče při posuzování projektů ve veřejných prostranstvích vycházejí, a pojmenovat limity, které je při přípravě projektu třeba respektovat. Nejde však o jasnou kuchařku s přesným návodem, jak k úpravám veřejných prostranství v památkově chráněných územích přistupovat. Každý projekt vyžaduje individuální přístup: při přípravě projektu i jeho následném posuzování je třeba vycházet z rozpoznání a pojmenování hodnot konkrétního místa, ze způsobu jeho využívání a specifických místních problémů či potenciálu, z kontextu a charakteru dané části města.

R 6045

Územní studie veřejného prostranství. Metodický návod pro pořízení a zpracování

Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj, 2024, 24 s., 3. vyd.

územní plánování - prostor veřejný - metodika

V souvislosti s podporou z Integrovaného regionálního operačního programu připravil odbor územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj metodický návod pro pořízení a zpracování územní studie veřejného prostranství.

Metodický návod řeší důvody a aspekty tvorby územních studií veřejných prostranství, popisuje jejich typy a obsahuje doporučení k procesu jejich přípravy, zadání i pořízení. Dále představuje rámcovou osnovu územní studie i jejího zadání. V závěru se stručně věnuje možnostem výběru zpracovatele studie. Třetí vydání, aktualizované v lednu 2024, provedlo drobné úpravy textu v souvislosti se změnami právních předpisů a odstranilo kapitolu o dotační podpoře, která již není realizována.

B 1026

ČÍŽEK, O. et al.: Denní motýli Prahy. Atlas rozšíření

Praha, Hlavní město Praha, Odbor ochrany prostředí MHMP, 2022, 359 s.
motýli - atlas - Praha

Kniha ucelenou formou představuje druhy denních motýlů žijících na území Prahy. Sleduje změny v jejich druhovém složení a nabízí vodítko, jak pečovat o krajinu a druhovou rozmanitost tohoto hmyzu. Každý druh je zde představen popisem, bodovou mapou současného i historického rozšíření, biotopovou vazbou a dobou letu imág. Monografie obsahuje také kapitolu věnující se studované oblasti a metodice sledování denních motýlů.

Kniha je členěna do několika kapitol, řazených podle klasického schématu. Zcela zásadní je závěrečná kapitola o významných pražských lokalitách, včetně historické perspektivy. Po úvodních kapitolách popisujících hlavně metodiku tvorby atlasu následuje taxonomická část. Publikace pokračuje systematickou částí, řazenou podle čeledí, kde jsou popsány jednotlivé druhy motýlů od znalostí jejich ekologie po výskyt na území Prahy. Zpracování je velmi podrobné včetně detailních fotografií motýlů i jejich vývojových stadií. Jde o precizní, nosnou kapitolu celé knihy. Velice dobrým nápadem je piktogram v levé horní části stránky každého druhu, kde je vyobrazen obrys reálné velikosti daného motýla a délka předního křídla. Pro každý druh je uvedena biotopová vazba, živná rostlina, podobné druhy, vývoj, chování, rozšíření v Praze a ČR a ohrožení. Dále je u každého druhu mapa s konkrétními nálezy z území Prahy a jejich sumarizací, včetně historické. V neposlední řadě nechybějí konkrétní fenologická data. Celkový pocit z knihy je vysloveně pozitivní, představuje precizně zpracovanou publikaci, jež přináší velmi hodnotný příspěvek do souhrnu znalostí, které máme o fauně našeho hlavního města. Žádná kniha takového formátu v České republice doposud nevyšla.

A 2996

NUSEK, J.: Budování knížecího snu. Krajinářský park ve Vlašimi v 18. a 19. století

Vlašim, Český svaz ochránců přírody Vlašim, 2023, 336 s., 1. vyd.
parky a zahrady historické - parky krajinářské - Vlašim

Kniha s bohatou přílohou shrnuje výzkum historika Jindřicha Nuska, v rámci něhož bádal i v zahraničí a shromáždil řadu dosud nepublikovaných materiálů včetně akvarelů a kreseb. Stavební práce zachytil i pro období kolem roku 1780 a park tak zaplnil jmény řemeslníků, kteří pocházeli většinou z Vlašimi a okolí. Kniha přibližuje fáze vývoje parku s přesahem až do roku 1945 a poprvé zásadně využívá i zámeckou rodovou knihovnu. Na dobových ilustracích tak přibližuje i exotické druhy, které byly pěstovány ve vlašimských sklenících.

B 1028

KUNTE, L. - RYBKOVÁ, R.: **Encyklopedie rostlin tropů a subtropů**

Brno, CPRESS, 2023, 574 s., 1. vyd.

botanika - botanika a subtropy - rostliny okrasné - užitkové rostliny tropů a subtropů - encyklopedie

Autorské dílo přináší rozsáhlý přehled tropických a subtropických rostlin, které se pěstují jako okrasné nebo užitkové, popřípadě mají obojí hodnotu. Součástí knihy je souhrn jednoduchých pěstitelských zásad, terminologický slovníček a obsáhlý rejstřík. Přes 1300 autentických fotografií pochází především z tropů a subtropů. Přibližují nejen samotné rostliny, ale i jejich prostředí a použití v jižních zemích. Jednotlivé taxony jsou v knize vesměs zpracovány podle databáze, kterou provozuje Královská botanická zahrada Kew v Londýně a spolupracují s ní vědci z celého světa.

B 1027

ŠAFR, V.: **Zahrady a parky města Děčína**

Děčín, Nakladatelství a vydavatelství Soukup & David, s. r. o., 2023, 213 s., 1. vyd.

parky a zahrady historické - architektura zahradní - parky veřejné - historie - vývoj - obrazová publikace - Děčín

Základní myšlenkou této knihy je vzbudit nebo podpořit zájem veřejnosti o bohatou minulost děčínských parků. Publikace se snaží o zachycení minulosti, původní podoby a vývoje historických městských i soukromých děčínských zahrad a parků. Zabývá se samozřejmě i jejich bohatým dendrologickým složením. Nechce být jen průvodcem laické a odborné veřejnosti, ale i zdrojem informací pro vnímavé projektanty přistupující k rekonstrukcím a revitalizacím parků.

A 2995

BANASZCZAK, P.: **Arboretum w Rogowie - najcenniejsze kolekcje**

Warszawa, Wydawnictwo SGGW, 2023, 255 s.

arboretum - Rogów – Polsko

Knihou je souhrnem poznatků o jednom z nejvýznamnějších arboret v Polsku – počínaje jeho stoletou historií, přes popis tematických sekcí k seznámení s nejvýznamnějšími sbírkami a lesními pokusnými plochami. V knize najdete dendrologické popisy, výsledky pěstování a krásné fotografie mnoha cenných, v Polsku vzácně pěstovaných druhů stromů a keřů a také zajímavosti s nimi související. Popsáno je také 73 druhů na pokusných plochách s exotickými lesními dřevinami spolu s krátkými výsledky pozorování a závěry z jejich pěstování v Rogówě. Součástí monografie je i seznam vybraných pěstovaných odrůd v Arboretu, seznam literatury a rejstřík.

Periodika

P 971/58/2

Zprávy České botanické společnosti

Praha, Česká botanická společnost, 2023, vol. 58, č. 2, 266 s.

botanika - flóra - ČR - periodika

Vybrané příspěvky:

VELEBIL, J. - BUSINSKÝ, R. - LEPŠÍ, M. - LEPŠÍ, P.: Aktuální poznatky o jeřábu džbánském (*Sorbus gemella*)

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.173-198, 3 obr.,3 fot.,5 gr.,lit. čet.
Sorbus; rozšíření; ochrana druhů; ČR

HADINEC, J. - SKÁLA, Z.: Užanka německá (*Cynoglossum germanicum*), nově nalezený druh pro květenu České republiky.

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.153-171, 2 obr.,1 tab.,1 fot.,lit. čet.
flóra; *Cynoglossum germanicum*; výskyt; ČR

HERBEN, T.: Příběh hledání rostlinného tvaru – k šedesátinám Jitky Klimešové.

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.221-224, 1 obr.,2 fot.
osobnosti; botanika; morfologie; Klimešová, J.

KRAHULEC, F. - HADINEC, J.: Josef Kučera – 65 let.

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.225-237, 1 fot. + příl. Bibliografie
osobnosti; Kučera, J.; botanika; ochrana přírody; Orlické hory

HROUDA, L.: Doc. RNDr. Viera Feráková, CSc. (22. 7. 1938–2. 6. 2023) - blahoslavená dáma slovenské botaniky.

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.241-242, 2 fot.
botanika; osobnosti; Feráková, V.

HROUDA, L.: Kosmonoský romantik Vašek Petříček (29. 12. 1944–25. 8. 2022).

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.243-245, 1 obr.,1 fot.
botanika; ochrana přírody; osobnosti; Petříček, V.

ŠTEFÁNEK, M.: RNDr. Jaroslav Rydlo (3. 6. 1950–25. 11. 2022).

Zpr. Čes. Bot. Společ., 58, 2023, č.2, s.247-263, 1 fot.,4 lit.,1 příl. Bibliografie
botanika; osobnosti; Rydlo, J.

R 1956/36

Bohemia centralis

Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2020, č. 36, 368 s.

příroda - ochrana přírody - výzkum - chráněná území - Čechy střední

Sborník *Bohemia centralis* č. 36 sestává z 12 příspěvků od 23 autorů, které přinášejí výsledky přírodovědného výzkumu různých částí středních Čech (CHKO Brdy, CHKO Kokořínsko-Máchův kraj, Praha, Příbram, okr. Kolín a Kutná Hora).

Vybrané příspěvky

ROLEČEK, J. - ŠTASTNÝ, M.: Nález zvonovce liliolistého (*Adenophora liliifolia*) u Žehuně ve středním Polabí po 75 letech.

Bohemia centralis, 2020, č.36, s.7-15, lit. čet.
ohrožené druhy; *Adenophora*; druhy vzácné; rozšíření

R 1956/38

Bohemia centralis

Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2023, č. 38, 231 s.

příroda - ochrana přírody - výzkum - Brdy - chráněná území - CHKO Brdy

Tento svazek je věnován paní doc. RNDr. Jarmile Kubíkové, CSc., dlouholeté předsedkyni redakční rady, geobotaničce, ochránářce, vysokoškolské učitelce a znalkyni české přírody, k jejím 90. narozeninám.

Vybrané příspěvky

ŠPRYŇAR, P. - MAREK, M.: Květena zvláště chráněných přírodních území Prahy do roku 2001. *Bohemia centralis*, 2023, č.38, s.7-138, 7 tab.,2 gr.,lit. čet. chráněná území zvláště; flóra; rezervace přírodní; památka přírodní; Praha

Ve zkoumaném období do roku 2001 bylo v Praze vyhlášeno 86 maloplošných zvláště chráněných území. Ke každému z těchto území byly sestaveny botanické inventarizační průzkumy, v jedné nebo ve více časových etapách z období (1835–) 1963–2001. Některé z botanických průzkumů byly publikovány, jiné zůstaly v rukopisných zprávách uložených v archivech dnešní Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Předkládaná excerpční práce shrnuje květenu všech 86 chráněných území z dostupných rukopisných i publikovaných pramenů. Přehled rostlinných taxonů zahrnuje 1773 položek včetně poddruhů, kříženců, kultivarů a nejistých určení ("cf."). Byly evidovány taxony jak původní, tak nepůvodní (archofyty, neofyty; druhy záměrně vysazené, zplanělé či zdomácnělé, včetně invazních druhů). Některé druhy se v pražských chráněných územích vyskytují stále, některé z nich se šíří, další ubývají nebo již vyhynuly. Zvláštní pozornost byla věnována celkem 77 zvláště chráněným druhům, obzvláště významným pro ochranu přírody. Bylo zjištěno 414 taxonů zařazených v různých kategoriích aktuální verze Červeného seznamu ohrožených druhů ČR. Práce poskytuje popis stavu do roku 2001 pro budoucí srovnání s dalším vývojem květeny pražských MZCHÚ.

ŠPRYŇAR, P.: Bibliografie doc. RNDr. Jarmily Kubíkové, CSc. *Bohemia centralis*, 2023, č.38, s.203-217 ochrana přírody; botanika; ekologie rostlin; osobnosti; bibliografie; Kubíková, J.

Bibliografie doc. RNDr. Jarmily Kubíkové, CSc., je sestavena u příležitosti jejích devadesátých narozenin. Předkládaný soupis obsahuje 286 položek – botanické a rostlinně ekologické práce i příspěvky z oblasti ochrany přírody, publikované práce (210 položek) i rukopisy (76 položek).

R 4469/19

Thayensia. Sborník původních vědeckých prací z Podyjí

Znojmo, Správa Národního parku Podyjí, 2022, 140 s.
parky národní - NP Podyjí - výzkum - ochrana přírody - periodika

Vybrané příspěvky

JIROUŠEK, M. - NĚMEC, R. - VYMYSLICKÝ, T. - FREI, I. - FABŠIČOVÁ, M.: Závažná hořčíková (*Orobancha picridis*) v Národním parku Podyjí.

Thayensia, 2022, č.19, s.39-45, 1 fot.,lit. čet.
floristický průzkum; ohrožené druhy; *Orobancha*; paraziti a poloparaziti; NP Podyjí
Příspěvek prezentuje nový nález *Orobancha picridis* u obce Hnanice, v ochranném pásmu Národního parku Podyjí. Jde o první záznam druhu v celém regionu.

STEJSKAL, R.: Pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*) ve Znojmě – rozšíření a možnosti jeho regulace.

Thayensia, 2022, č.19, s.19-38, 2 obr.,2 tab.,3 fot.,lit. čet.,1 příl.
dřeviny nepůvodní; invazní druhy; *Ailanthus altissima*; mapování; management; regulace; likvidace

REITEROVÁ, L.: Doc. RNDr. Vít Grulich, CSc. (1956–2022).

Thayensia, 2022, č.19, s.129-132, 4 fot.
botanika; ochrana přírody; osobnosti; Grulich, V.